

ZAGRANICZNE SYSTEMY SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

TURCJA

PRAKTYCZNY PRZEWODNIK PO UZNAWALNOŚCI WYKSZTAŁCENIA

MATERIAŁ INFORMACYJNY OPRACOWANY PRZEZ
BIURO UZNAWALNOŚCI WYKSZTAŁCENIA – ENIC-NARIC POLSKA

Warszawa, 2023 r.

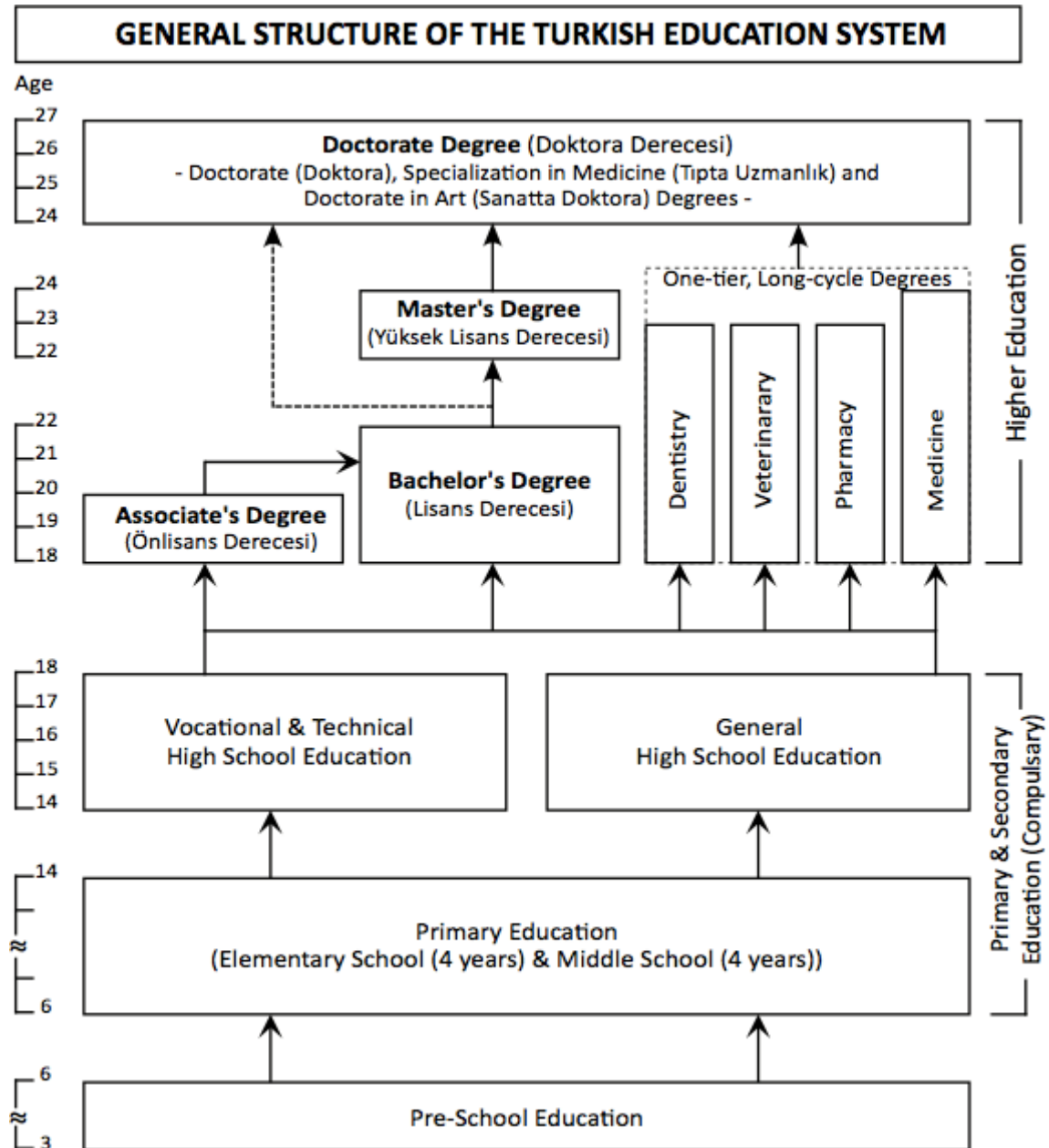
Spis treści

Schemat systemu edukacji Turcji	3
Dokumenty uprawniające do podjęcia studiów wyższych, krótkiego cyklu, pierwszego stopnia lub jednolitych studiów wyższych	4
Studia krótkie	4
Studia pierwszego stopnia.....	4
Studia drugiego stopnia i studia jednolite.....	5
Studia pośrednie.....	6
Studia trzeciego stopnia (doktoranckie)	6
Skala ocen.....	7
Rama kwalifikacji	8
Lista uczelni	8
Tabela ewaluacyjna tureckich dyplomów	9

Noty prawne

1. Opracowanie udostępnione jest na licencji [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International \(CC BY-NC-ND 4.0 International\)](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).
2. Informacje zawarte w opracowaniu służą wyłącznie celom informacyjnym i edukacyjnym i nie stanowią źródła prawa, urzędowej interpretacji przepisów prawa, a także nie są oficjalnym stanowiskiem właściwych organów lub władz.

Schemat systemu edukacji Turcji

Źródło: <http://www.studyinturkey.gov.tr/StudyinTurkey/ShowDetail?rID=Ec/rgHEN8Zg=&&cid=PE4Nr0mMoY4=>

Dokumenty uprawniające do podjęcia studiów wyższych, krótkiego cyklu, pierwszego stopnia lub jednolitych studiów wyższych

W Turcji istnieje kilka typów szkół średnich. Po ich zakończeniu uzyskuje się – w zależności od typu szkoły – świadectwo **Lise Diploması** albo **Teknik Lise Diploması** albo **Meslek Lise Diploması**. Posiadacze tych świadectw mogą przystąpić do centralnego egzaminu wstępnego na studia. Jego wyniki oraz średnia ocen uzyskanych w szkole średniej stanowią podstawę przyjęcia na uczelnię.

Uzyskane w Turcji świadectwa uprawniające do podejmowania studiów wyższych, podlegają w Polsce uznaniu zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. Szczegółowe informacje dostępne są na stronie opracowanej przez Departament Współpracy Międzynarodowej Ministerstwa Edukacji i Nauki, właściwy w kwestii uznawalności świadectw: <https://www.gov.pl/web/edukacja/uznawanie-wykształcenia-uzyskanego-za-granica>.

Studia krótkie

W Turcji istnieją 2-letnie studia ukierunkowane zawodowo, których program kształcenia oparty jest na programie pierwszych dwóch lat studiów pierwszego stopnia. Studia te prowadzone są przez koledże afiliowane przy uniwersytetach i kończą się uzyskaniem **Ön Lisans Diploması** (ang.: **Associate Degree**). Absolwenci studiów krótkich mogą również uzyskać **Ön Lisans Derecesi** (ang.: **Pre-Licentiate Degree**).

Informacja o czasie trwania ww. studiów podana jest na dyplomie lub wynika z transkryptu.

Dyplom potwierdzający ukończenie w Turcji studiów krótkich nie ma swojego odpowiednika w polskim systemie edukacji i z tego względu nie podlega w naszym kraju formalnemu uznaniu. Po przyjęciu kandydata na studia wyższe pierwszego stopnia polska uczelnia może jedną zaliczyć na ich poczet zajęcia zrealizowane w trakcie trwania ww. programów kształcenia. Zaliczenie zajęć następuje na zasadach określonych w regulaminie studiów.

Studia pierwszego stopnia

Studia pierwszego stopnia w Turcji trwają minimum 4 lata i przeważnie kończą się uzyskaniem **Lisans Diploması** (ang.: **Bachelor Degree**). W niektórych przypadkach Lisans Diploması może być nadany w połączeniu z tytułem zawodowym odnoszącym się do ukończonego kierunku studiów i zdobytych kwalifikacji, np. Psikolog Ünvanını ve Lisans po ukończeniu kierunku psychologia, Lisans Diploması ve Mimar Ünvanını po ukończeniu kierunku architektura lub Lisans Diploması ve Mühendis Ünvanını po ukończeniu kierunku inżynierskiego.

Dyplomy uzyskiwane po ukończeniu 4-letnich studiów pierwszego stopnia uprawniają w Turcji do podjęcia studiów drugiego stopnia.

Na podstawie z art. 326 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce turecki dyplom potwierdzający ukończenie trzyletnich studiów lub studiów pierwszego stopnia trwających co najmniej trzy lata – potwierdza w Rzeczypospolitej Polskiej posiadanie wyższego wykształcenia na poziomie studiów pierwszego stopnia.

Zgodnie z art. 326 ust. 2 ww. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce uzyskany w Turcji dyplom ukończenia studiów pierwszego stopnia, dający w tym kraju prawo do kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia, uprawnia w Polsce do:

- kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia,
- kontynuacji kształcenia na studiach podyplomowych.

Polski odpowiednik tureckiego dyplomu uzyskanego po ukończeniu studiów pierwszego stopnia może zostać ustalony w drodze nostryfikacji, w oparciu o rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 września 2018 r. w sprawie nostryfikacji dyplomów ukończenia studiów za granicą oraz potwierdzania ukończenia studiów na określonym poziomie.

Studia drugiego stopnia i studia jednolite

Studia drugiego stopnia w Turcji kończą się uzyskaniem **Yüksek Lisans Diploması** (ang.: **Master Degree**) i trwają zwykle 1,5 roku, zaś w przypadku programów studiów obejmujących przygotowanie i obronę pracy dyplomowej – 2 lata.

Dyplomy Yüksek Lisans Diploması (ang.: Master Degree), wydane po ukończeniu programów studiów obejmujących przygotowanie i obronę pracy dyplomowej, dają w Turcji prawo do podejmowania studiów doktoranckich.

UWAGA: Dyplomy Yüksek Lisans Diploması (ang.: Master Degree), wydane po ukończeniu programów studiów nie obejmujących przygotowania i obrony pracy dyplomowej, nie dają w Turcji prawa do podejmowania studiów doktoranckich.

Szczególnym rodzajem studiów drugiego stopnia są studia oferowane na kierunkach zorientowanych na badania naukowe, kończące się uzyskaniem **Bilim Uzmanlığı Diploması** (ang.: **Science Specialist Diploma**). Ich program trwa 2 lata i zawsze wymaga przygotowania pracy dyplomowej.

Niektóre kierunki studiów są w Turcji są prowadzone jako jednolite studia wyższe, a uzyskiwane po ich ukończeniu dyplomy są uznawane za równoważne dyplomom ukończenia studiów drugiego stopnia (Yüksek Lisans Diploması). Do kierunków tych należą farmacja (absolwenci uzyskują tytuł **Eczacılık Lisans Diploması**), weterynaria (absolwenci uzyskują tytuł **Veterinerlik Yüksek Lisans Diploması**), stomatologia (absolwenci uzyskują tytuł **Dişhekimliği Lisans Diploması**) oraz medycyna (absolwenci uzyskują tytuł **Tıp Doktorluğu Diploması**). Kształcenie na studiach jednolitych trwa 5 lat, z wyjątkiem medycyny gdzie trwa 6 lat.

Dyplomy ukończenia studiów jednolitych oraz dyplomy Bilim Uzmanlığı Diploması dają w Turcji prawo do podejmowania studiów doktoranckich.

Na podstawie z art. 326 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce turecki dyplom potwierdzający ukończenie studiów drugiego stopnia lub co najmniej czteroletnich studiów jednolitych – potwierdza w Rzeczypospolitej Polskiej posiadanie wyższego wykształcenia na poziomie studiów drugiego stopnia.

Zgodnie z art. 326 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce uzyskany w Turcji dyplom ukończenia studiów drugiego stopnia lub studiów jednolitych, dający w tym kraju prawo ubiegania się o nadanie stopnia doktora, uprawnia w Polsce do:

- kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia,
- kontynuacji kształcenia na studiach podyplomowych,
- ubiegania się o przyjęcie do szkoły doktorskiej lub o nadanie stopnia doktora.

Polski odpowiednik tureckiego dyplomu uzyskanego po ukończeniu studiów drugiego stopnia i studiów jednolitych może zostać ustalony w drodze nostryfikacji, w oparciu o rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 września 2018 r. w sprawie nostryfikacji dyplomów ukończenia studiów za granicą oraz potwierdzania ukończenia studiów na określonym poziomie.

Studia pośrednie

Poza studiami drugiego stopnia, osoby, które ukończyły studia pierwszego stopnia lub studia jednolite na kierunku rolnictwo, farmacja albo weterynaria, mogą podejmować 2-letnie kształcenie ukierunkowane zawodowo, prowadzące do uzyskania **Uzmanlik Belgesi** (ang.: **Specialist Certificate**). Program tych studiów nie obejmuje przygotowania i obrony pracy dyplomowej, a uzyskany dyplom nie daje w Turcji wstępu na studia doktoranckie.

W dziedzinach artystycznych możliwe jest uzyskanie **Güzel Sanatlar Ustalik Belgesi** (ang.: **Proficiency in Art Certificate, Fine Arts Mastery Certificate** albo **Fine Arts Proficiency Certificate**). Co do zasady kształcenie prowadzące do uzyskania tego dyplomu trwa 3 lata dla posiadaczy tytułu Lisans Diploması albo 2 lata dla posiadaczy tytułu Yüksek Lisans Diploması.

W Turcji Güzel Sanatlar Ustalik Belgesi klasyfikowany jest na tym samym poziomie co stopień naukowy doktora.

Uzmanlik Belgesi oraz Güzel Sanatlar Ustalik Belgesi nie mają swojego odpowiednika w polskim systemie szkolnictwa wyższego, w związku z tym nie podlegają w naszym kraju formalnemu uznaniu.

Studia trzeciego stopnia (doktoranckie)

Dokumentem uprawniającym do kontynuacji kształcenia na studiach trzeciego stopnia (doktoranckich) jest dyplom ukończenia studiów drugiego stopnia lub studiów jednolitych, wydany po ukończeniu programu kształcenia obejmującego przygotowanie i obronę pracy dyplomowej.

Studia doktoranckie w Turcji trwają od 2 do 5 lat i kończą się uzyskaniem **Doktora Diploması** (ang.: **Doctoral Degree, Doctor of Philosophy**). Do ich ukończenia niezbędne jest zaliczenie wskazanych w programie zajęć, zdanie egzaminu kwalifikacyjnego oraz napisanie i obronę pracy doktorskiej.

Doktora Diploması jest jedynym nadawanym stopniem naukowym.

Zgodnie z art. 328 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, stopień naukowy nadany przez uznaną turecką instytucję posiadającą prawo do jego nadawania, jest równoważny ze stopniem naukowym nadawanym w Polsce.

Skala ocen

W tureckim szkolnictwie wyższym nie funkcjonuje jednorodny system ocen. Klasyfikacja różni się pomiędzy uniwersytetami, a nawet wydziałami na uniwersytetach.

Najbardziej powszechne skale ocen funkcjonujące w systemie szkolnictwa wyższego Turcji przedstawia poniższa tabela.

Mark English/Turkish	Letter Scale	10 point scale	20 point scale	100 point scale (1)	100 point scale (2)	100 point scale (3)	100 point scale (technical and vocational higher schools)
Very good/Pek iyi	A	9-10	17-20	85-100	85-100	90-100	90-100
Good/Iyi	B	7-8	14-16	65-84	70-84	70-89	80-89
Average/Orta	C	5-6	10-13	50-64	60-69	60-69	65-79
Pass/Geçer	D				50-59	50-59	50-64
Failure/Geçmez	F	0-4	0-9	0-49	0-49	0-49	0-49

Tureckie nazwy ocen opisowych (descriptive marks):

- Basarili, basarisiz = satisfactory, successful, passing
- Asagi geçmez = low fail
- Noksan = very deficient
- Pek noksan = very deficient
- Zayıf = weak
- Pek zayıf = very weak
- Yetersiz = insufficient
- Vizesiz = without a visa (ocena wystawiana w sytuacji, gdy odmówiono możliwości przystąpienia do egzaminu końcowego z uwagi na słabe wyniki uzyskane w trakcie studiów)

Poniżej przedstawiona jest przykładowa skala ocen.

1) In the units of the university, the exams are evaluated out of 100.

Score	Letter Grade	Quality Points	Legend
92-100	AA	4.00	Outstanding
84-91	BA	3.50	Excellent
76-83	BB	3.00	Good
68-75	CB	2.50	Good
60-67	CC	2.00	Satisfactory
	M		Exempt
	G		Pass
50-59	F3	1.50	Failure
40-49	DD	1.00	Failure

30-39	FD	0.50	Failure
0-29	FF	0.00	Failure
	F1	0.00	Failure
	F2	0.00	Failure
	FE	0.00	Failure

2) The above letter grades indicate:

- a) Grade G, non-credit courses,
- b) Grade M, exempted courses,
- c) Grade F2, in the above tables indicates the score and the quality points corresponding to 40% of the midterm score of the student who did not take midterm/final exam.

3) Non pass grades are:

- a) E: Excused
- b) F1: Unexcused, unattended; there is no right to take the midterm/final and the make-up exams.
- c) F2: Attended, did not take midterm/final or make-up exam, but at the higher education institutions where the course passing system is applied, the final exam score of the student who does not take the make-up exam is taken into account.
- c) F3: Attended, took midterm/final, but failed because the passing grade is below the prescribed level.
- d) DD, FD, FF: Attended, qualified to take the final exam but failed because the sum of the midterm score of 40% and the sum of 60% of midterm/final/make-up exam score are below the prescribed level.
- e) FE: Fulfilled conditions of attendance during practicing, clinic training and internship of the Faculty, but failed to pass the specified application threshold. There is no right to take midterm/final/internship-end exam.

Rama kwalifikacji

Informacje dotyczące tureckiej ramy kwalifikacji znajdują się na stronie internetowej:

<https://uluslararasi.yok.gov.tr/en/internationalisation/nfq-hetr/nfq-hetr>

Lista uczelni

Lista uznanych tureckich uczelni dostępna jest na stronach:

- <https://www.yok.gov.tr/en> (w zakładce Universities),

- <http://www.studyinturkey.com/flash.aspx>.

Tabela ewaluacyjna tureckich dyplomów

Nazwa dyplomu/kwalifikacji	Uznanie dyplomu w celu kontynuacji kształcenia w Polsce	Uznanie w innych celach
Ön Lisans Diploması	Możliwość zaliczenia okresu studiów na poczet studiów pierwszego stopnia.	Brak odpowiednika w polskim systemie edukacji.
Lisans Diploması	Możliwość kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia i studiach podyplomowych.	Potwierdza posiadanie wykształcenia wyższego na poziomie studiów pierwszego stopnia.
Yüksek Lisans Diploması	Możliwość kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia i studiach podyplomowych. Możliwość kontynuacji kształcenia w szkole doktorskiej lub ubiegania się o nadanie stopnia doktora – pod warunkiem ukończenie programu studiów obejmującego przygotowanie i obronę pracy dyplomowej.	Potwierdza posiadanie wykształcenia wyższego na poziomie studiów drugiego stopnia.
Bilim Uzmanlığı Diploması	Możliwość kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia, studiach podyplomowych, w szkole doktorskiej oraz ubiegania się o nadanie stopnia doktora.	Potwierdza posiadanie wykształcenia wyższego na poziomie studiów drugiego stopnia.
Eczacılık Lisans Diploması		
Veterinerlik Yüksek Lisans Diploması		
Dişhekimliği Lisans Diploması		
Tip Doktorluğu Diploması		
Uzmanlık Belgesi	–	Brak odpowiednika w polskim systemie edukacji.
Güzel Sanatlar Ustalık Belgesi		
Doktor Diploması	Możliwość wszczęcia postępowania habilitacyjnego.	Jest równoważny z odpowiednim polskim stopniem naukowym.